

НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені М.П. ДРАГОМАНОВА

ХУ МАНЬЛІ

УДК 378.011.3:016(043.3)

**МЕТОДИКА ПІДГОТОВКИ КЕРІВНИКА ВОКАЛЬНОГО
АНСАМБЛЮ В СИСТЕМІ ВИЩОЇ МУЗИЧНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ
ОСВІТИ УКРАЇНИ ТА КИТАЮ**

13.00.02 – Теорія та методика музичного навчання

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Київ – 2017

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у Національному педагогічному університеті імені М.П. Драгоманова, Міністерство освіти і науки України, м. Київ.

Науковий керівник:

доктор педагогічних наук, професор
КОЗИР Алла Володимирівна,
Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова, факультет
мистецтв, завідувач кафедри теорії та
методики музичної освіти,
хорового співу і диригування.

Офіційні опоненти:

доктор педагогічних наук, професор
ЛАБУНЕЦЬ Віктор Миколайович,
Кам'янець-Подільський національний
педагогічний університет імені Івана
Огієнка, декан педагогічного факультету;

кандидат педагогічних наук, старший
науковий співробітник
ПРОСІНА Ольга Володимирівна,
Інститут проблем виховання НАПН
України, старший науковий співробітник
лабораторії позашкільної освіти.

Захист відбудеться “10” травня 2017 р. о 16.00 год. на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.053.08 у Національному педагогічному університеті імені М.П. Драгоманова за адресою: 01601, м. Київ, вул. Пирогова, 9.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова за адресою: 01601. м. Київ, вул. Пирогова, 9.

Автореферат розісланий “8” квітня 2017 р.

**Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради**

Л.І. Паньків

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Виконання соціального замовлення в підготовці конкурентноспроможних фахівців пов'язане з активізацією розробок нових педагогічних ідей, методичних надбань для побудови теоретичної концепції методичної підготовки майбутніх учителів музики, спрямованої на їх практичне використання. У процесі набуття майбутніми вчителями музики – керівниками вокальних ансамблів фахово-необхідних компетенцій дуже важливо навчити їх прогнозувати своє професійне становлення, враховувати всі зміни в соціальному середовищі, а також сучасні інформаційні технології. Підготовка майбутніх керівників вокального ансамблю в системі вищої музично-педагогічної освіти України та Китаю передбачає вирішення комплексу багатьох складних завдань інформаційного, ціннісно-орієнтаційного та організаційного змісту. У зв'язку з цим, ефективність методичної підготовки студентів має підвищитись завдяки зростанню рівня позитивної мотивації до якісного оволодіння фаховими знаннями та навичками, наявності особистісної готовності до роботи з вокальними ансамблями, сформованості творчого ставлення до навчальних завдань.

Аналіз наукової літератури свідчить, що окремі аспекти досліджуваної проблеми завжди перебували в центрі уваги науковців, які свої праці присвятили методичній підготовці майбутніх учителів музики. Так було розглянуто питання методичної діяльності (М.Макарченко), виокремлено значення суб'єктного досвіду особистості для якісної методичної підготовки (І.Якиманська, І.Авдєєва, О.Локтіонова та ін.), розроблено організаційно-методичні освітні системи (М.Гаріна, В.Докучаєва, В.Корольков, М.Поташнік, Г.Серіков та ін.).

На сучасному етапі актуалізується проблема діалогу культур, обміну досвідом виховання підрастаючого покоління, а також ефективної підготовки майбутніх учителів, відповідно до соціокультурних вимог світової цивілізації. З цієї позиції вивчення китайської музичної культури, перш за все, вражає величезними масштабами мистецьких процесів, які проходили впродовж тисячоліть у музичній сфері цієї країни. Захоплює багатство, своєрідність і краса народних пісень, глибина і прозорливість наукових узагальнень китайських музичних досліджень, різноманіття сфер музичної діяльності Китаю, що відрізняється глибокою змістовністю і мистецькою самобутністю.

Проблема художнього, інтелектуального становлення особистості майбутнього вчителя музики вивчалась у сучасних музично-педагогічних дослідженнях Е.Абдулліна, Л. Арчажникової, А. Козир, В.Муцмахера, Г.Падалки, В.Ражникова, О. Рудницької, Г. Ципіна, О. Щолокової та ін., де зазначається, що це становлення є результатом втілення творчих можливостей студентів, їх активізації під час інтелектуальних та емоційних процесів навчальної діяльності, вивчення та виконання музичних творів. Головною метою музично-педагогічного навчання є розвиток особистості майбутнього

вчителя музики – керівника вокального ансамблю, де навчання виступає як основа та засіб цього розвитку. Останнє доцільно розуміти не лише як розвиток музичних здібностей, вокальних умінь, інтелекту, а як процес становлення ціннісних орієнтацій особистості.

У роботах з теорії та методики музичного навчання (Л.Василенко, Л.Гавриленко, Т.Жигінас, Л.Каменецька, О.Матвєєва, І.Парфентьєва, Є.Проворова, О.Прядко, Г.Саїк, З.Софроній, Л.Тоцька, Ван Лей, Вей Лімін, Лінь Хай, Ма Цзюнь, Сі Даофен, Цзінь Нань, Чжай Хуань та ін.) розкритті питання методичної підготовки майбутніх учителів музики до співацької діяльності з учнями. У цих дослідженнях деталізуються питання взаємодії вокального і методичного компонентів у процесі фахової підготовки майбутніх учителів музики до продуктивної діяльності з учнями, формування їх вокальної культури й виконавської уваги, вокально-виконавської надійності та розвитку вокального слуху майбутніх фахівців, розвитку художньо-образного мислення студентів та підготовки їх до концертно-освітньої діяльності тощо.

Аналіз науково-теоретичних робіт дозволяє констатувати наявність суперечностей між потребою у формуванні готовності студентів до вокально-ансамблевої діяльності в процесі музичного навчання і недостатньою обґрунтованістю теоретико-методичних основ зазначеної роботи; знаходження майбутнім учителем музики особистісно значущих смислів у практичній діяльності та визначенням ментальної значущості вокально-хорового мистецтва.

Визначення теоретичної й практичної значущості підготовки майбутніх учителів музики до керівництва вокальними ансамблями, розробка шляхів оптимізації цього виду педагогічної діяльності, актуальність, своєчасність та недостатній рівень дослідження окресленої проблеми зумовили вибір теми дисертаційного дослідження: *«Методика підготовки керівника вокального ансамблю в системі вищої музично-педагогічної освіти України і Китаю»*.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконано відповідно до плану науково-дослідної роботи кафедри теорії та методики музичної освіти, хорового співу і диригування Інституту мистецтв Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова з проблеми «Зміст, форми, методи і засоби вдосконалення підготовки вчителів музики» (протокол № 5 від 26 грудня 2013 року). Тема дисертаційного дослідження затверджена Вченою радою Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (протокол № 10 від 24 квітня 2014 року).

Мета дослідження - розробити, теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити методику формування готовності майбутнього вчителя музики до керівництва вокальними ансамблями.

Об'єкт дослідження - процес вокально-методичної підготовки майбутніх учителів музики на факультетах мистецтв педагогічних університетів.

Предмет дослідження - теоретико-методологічне та методичне забезпечення підготовки керівників вокальних ансамблів.

Виходячи з мети дослідження, нами були поставлені наступні **завдання**:

1. Проаналізувати стан досліджуваної проблеми в методиці музичного навчання, психології, загальній теорії педагогіки та мистецтвознавстві.

2. Теоретично обґрунтувати, визначити зміст роботи і функції керівника вокальних ансамблів у школах України та Китаю.

3. Визначити сутність готовності майбутнього вчителя музики до роботи з вокальними ансамблями, розробити її компонентну структуру, критерії та показники та розробити методику її діагностики.

4. Визначити принципи і розробити педагогічні умови формування готовності студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів до роботи з вокальними ансамблями.

5. Розробити методичну модель підготовки майбутніх учителів музики до роботи з вокальними ансамблями.

6. Експериментально перевірити ефективність запропонованої методичної моделі.

Теоретико-методологічну основу дослідження становлять: наукові ідеї в галузі філософії, педагогіки, психології, мистецтвознавства, висновки сучасних міждисциплінарних досліджень щодо різних напрямів підготовки вчителів музики у педагогічному процесі вищої школи, визначення шляхів її оптимізації з позиції підготовки студентів до роботи з вокальними ансамблями у школах Китаю та України: праці видатних діячів науки та культури про роль мистецтва як засобу творення особистості (К.Абульханова-Славська, Б.Асаф'єв, Л.Виготський, В.Медушевський, Є.Назайкінський, Б.Неменський, В.Сухомлинський, Б.Яворський та ін.); психолого-педагогічні концепції теорії та практики розвитку здібностей (Л.Бочкар'єв, А.Комарова, В.Петрушин, К.Платонов, В.Ражников та ін.); науково-методичні праці у сфері вокального навчання китайських (Ван Лей, Вей Лімін, Лінь Хай, Ма Ге Шунь, Ма Цзюнь, Сі Даофен, Сюй Дін Чжун, Цзінь Нань, Ціо Лі, Ян Хун Нянь, Чжай Хуань та ін.) та українських авторів (В.Антонюк, Б.Гнидь, Н.Гребенюк, А.Зданович, Д.Люш, Л.Дмитрієв, Н.Малишева, А.Менабені, А.Саркісян, Ю.Юцевич та ін.); узагальнення досвіду роботи українських музичних педагогів (В.Антонюк, А.Болгарський, О.Єременко, Л.Коваль, А.Козир, О.Коренюк, А.Лашенко, А.Мартинюк, О.Олексюк, В.Орлов, Г.Падалка, Г.Побережна, О.Ростовський, О.Рудницька, Т.Смирнова, В.Шульгіна, О.Щолокова та ін.); дослідження механізмів вокальної підготовки майбутнього фахівця в педагогічних університетах (Л.Василенко, Л.Гавриленко, Т.Жигінас, Л.Каменецька, О.Маруфенко, О.Матвєєва, Є.Проворова, О.Прядко, Г.Саїк, А.Ткачук, Л.Тоцька та ін.).

Методи дослідження. Для розв'язання поданих завдань використані загальнонаукові методи: аналітичний – для вивчення філософських, психолого-педагогічних, методичних та мистецтвознавчих досліджень, нормативних документів, а також реального досвіду підготовки майбутніх учителів музики у

вищих музично-педагогічних закладах з метою встановлення теоретичного й практичного рівнів розв'язання проблеми; узагальнення – для визначення наукового апарату дослідження, формулювання його концептуальних положень та висновків; системно-структурний – для виявлення компонентної структури готовності майбутніх фахівців до керівництва вокальними ансамблями у системі музично-педагогічної освіти; моделювання – для дослідження процесів шляхом конструювання моделі формування готовності майбутнього вчителя музики до роботи з вокальними ансамблями; спостереження, обговорення, опитування, порівняння – для виявлення рівнів готовності майбутнього вчителя музики до керівництва вокальними ансамблями; оцінювання – для систематичного дослідження основних характеристик роботи студентів з вокальними ансамблями; експериментальний – для аналізу реального стану, відстеження динаміки, перевірки ефективності методики формування готовності майбутнього вчителя музики до керівництвом вокальним ансамблем; статистичний – для доведення достовірності й ефективності результатів психолого-педагогічного експерименту.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що вперше *розроблено*:

- *сутність, зміст*, компонентну структуру готовності майбутнього вчителя музики до роботи з вокальними ансамблями в школах;
- критерії, показники та рівні означеної готовності;
- методичні підходи, принципи, педагогічні умови та комплекс методів і прийомів підготовки студентів до роботи з шкільними вокальними ансамблями;

Уточнено:

- поняття «підготовка майбутнього вчителя музики до керівництва вокальними ансамблями»,
- роль і місце означеної підготовки в загальному контексті фахового становлення студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів.

Подальший розвиток отримали: теоретико-методологічна основа музичної підготовки студентів факультетів мистецтв до практичної діяльності в школі; методика вокально-хорового навчання студентів педагогічних університетів; засоби комплексної діагностики музичної підготовки майбутніх фахівців.

Практична цінність дослідження полягає в тому, що його теоретичні висновки та експериментальні результати можуть служити: для оновлення змісту навчальних курсів з співацької роботи студентів, уточнення планів і програм для підготовки майбутніх вчителів музики до роботи в школах Китаю та України. Виділені специфічні особливості підготовки китайських студентів до вокально-ансамблевої діяльності, що дозволяє інтегрувати результати дослідження в освітнє середовище Китаю.

Апробація результатів дослідження проводилась у процесі виступів і обговорень основних положень та результатів дослідження на науково-методичних і науково-практичних конференціях, педагогічних нарадах. Міжнародних: «Педагогічних читаннях пам'яті професора О.П. Рудницької» (Київ, 2013), «Сучасні аспекти проектування мистецької освіти» (Тайюань,

Китай, 2013); «Мистецька освіта у вимірах сучасності» (Київ, 2014), «Культурний контекст – основа творчого саморозвитку національно свідомої особистості» (Стаханов, 2014), «Гуманістичні орієнтири мистецької освіти» (Київ, 2013, 2015); «Мистецька освіта в Україні: проблеми теорії і практики» (Київ, 2014); «Сучасні проблеми виконавської підготовки викладачів мистецьких дисциплін» (Херсон, 2016); IV Міжнародній науково-практичній конференції «Час мистецької освіти: традиції і новаторство» (Харків, 2016); на засіданнях кафедри теорії і методики музичної освіти, хорового співу і диригування факультету мистецтв імені А.Авдієвського та щорічних звітних науково-практичних конференціях професорсько-викладацького складу, аспірантів і докторантів Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (Київ, 2014-2016).

Впровадження результатів дисертаційного дослідження здійснено в навчально-виховний процес: факультету мистецтв Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (довідка № 07-10/1292 від 22.12. 2016 р.), факультету музичної і хореографічної освіти ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» (довідка № 3652/18 від 23.12. 2015 р.), Донбаського державного педагогічного університету (довідка № 68-16-1080 від 30.12. 2016 р.).

Вірогідність і аргументованість результатів дослідження забезпечується методологічним і теоретичним обґрунтуванням його вихідних позицій; музикознавчим та психолого-педагогічним аспектами; використанням комплексу взаємопов'язаних методів, адекватних об'єкту, предмету, меті та завданням дослідження; дослідно-експериментальною роботою; результатами кількісної та якісної експериментальної перевірки розроблених методичних рекомендацій; позитивними наслідками впровадження у навчально-виховний процес інститутів мистецтв й музично-педагогічних факультетів педагогічних університетів розроблених методичних рекомендацій.

Публікації. Основні теоретичні положення, результати та висновки дисертаційного дослідження висвітлені в 7 одноосібних науково-методичних публікаціях автора, 5 з яких представлено в провідних фахових виданнях з педагогіки й 1 стаття в зарубіжному науковому виданні.

Структура і обсяг дисертації. Дисертація складається з вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел (211 найменувань, з них 18 іноземними мовами). Основний текст дисертації складає 173 сторінки, загальний обсяг роботи – 223 сторінки. Робота містить 10 таблиць, 7 рисунків, що разом з додатками становить 30 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дисертаційного дослідження з позиції сучасних вимог до співацької підготовки майбутніх учителів музики, визначено об'єкт, предмет, мету, завдання, розкрито наукову новизну,

охарактеризовано методи, теоретичне та практичне значення одержаних результатів, наведено дані щодо апробації та впровадження їх у педагогічну практику.

У першому розділі – «Теоретико-методологічне дослідження підготовки студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів до керівництва вокальними ансамблями» – проаналізовано роботи науковців у музично-педагогічній сфері, які свідчать про наявність наукового підґрунтя для методичного вирішення означеної проблеми. Методологічна основа дослідження ґрунтується на визначених підходах.

Проаналізовано роботи науковців у психолого-педагогічній та музично-виконавській сфері, а також досвід підготовки майбутніх учителів музики до роботи з вокальними ансамблями школярів України і Китаю, визначено основні функції співацького навчання, а саме: системно-цілісну, організаційну, комунікативну, діагностичну, проєктивну. Провідним видом методичної діяльності вчителя музики - керівника вокального ансамблю є навчально-методична діяльність, завдяки чому стає можливим реалізація методичної системи навчання учнів співу в ансамблі на різних рівнях: сприйняття музичного твору; вокально-технічних вправ; репетиційної роботи над інтонаційними і технічними труднощами в музичному творі; вокальної роботи над художньо-виразним виконанням музичного твору тощо.

Узагальнення проаналізованої літератури засвідчило, що сучасний вчитель музики повинен уміти працювати з усіма різновидами учнівських вокально-хорових колективів (ансамблів) на високому професійному рівні, бути готовим до постійного самовдосконалення, враховуючи сучасні тенденції світової вокально-хорової культури. Діяльність учителя музики – керівника вокального ансамблю пов'язана з соціальною місією – захопити учнів загальноосвітньої школи музичним мистецтвом, красою звучання дитячих голосів. Пропонуючи учням шкільну пісню для виконання керівник вокального ансамблю повинен продемонструвати художнє виконання пісні, та захопити учнів самобутністю музичних творів. Своєю виконавською індивідуальністю керівник вокального ансамблю спрямовує учнів до бесіди щодо аналізу пісні розкриваючи її зміст, красу деяких фрагментів мелодії, та їх демонстрацією. Вокально-методична діяльність майбутніх учителів музики реалізується в умовах освітнього процесу у вищому навчальному педагогічному закладі, що є процесом набуття особистістю навчального досвіду та його збагачення, котре спрямоване на оволодіння співацькими компетенціями. Виокремлено особливості підготовки майбутніх учителів музики до роботи з вокальними ансамблями у Китаї.

Основними підходами до організації співацької підготовки майбутніх учителів музики є: системний, аксіологічний, особистісний, гедоністичний, творчий. Системний підхід до вокального навчання забезпечує взаємодію відповідних зв'язків між елементами методичної підготовки студентів до співацької діяльності. Аксіологічний підхід сприяє осмисленню особистісного досвіду майбутнього вчителя музики в оцінюванні власної роботи та

проектування подальшої практичної діяльності на ціннісне її спрямування. *Особистісний* підхід спрямований на самореалізацію у роботі з вокальними ансамблями, на врахування власних мотивів, потреб для побудови стратегії особистісного розвитку в фаховій діяльності. *Гедоністичний* підхід забезпечує створення творчої атмосфери отримання естетичного задоволення від вокально-ансамблевої роботи. *Творчий* підхід до співацької діяльності є основним засобом фахового становлення майбутнього вчителя музики як керівника вокального ансамблю.

У **другому** розділі дисертації - *«Методичні основи підготовки студентів до керівництва вокальними ансамблями»* - розроблено структуру даного феномена, визначено принципи та педагогічні умови підготовки майбутніх учителів музики до керівництва вокальними ансамблями.

Теоретико-методичні засади підготовки керівника вокального ансамблю в системі вищої музично-педагогічної освіти України та Китаю дозволяють визначити основні елементи означеного педагогічного явища у складі компонентної структури. Обґрунтування компонентів підготовки керівника вокального ансамблю передбачає наявність у студентів особистісної потреби в реалізації себе як керівника вокального колективу, адаптації до нових освітніх умов навчання (*адаптаційно-особистісний* компонент), володіння музично-мистецькою ерудованістю й певною системою знань щодо керівництва вокальним ансамблем (*компетентнісно-операційний* компонент), наявності внутрішньої потреби у керівництві творчим вокальним колективом, зумовленої розвинутими комунікативними вміннями і співацькими навичками (*емоційно-рефлексивний* компонент), творчою активністю керівника вокального ансамблю на усіх стадіях роботи з учнівським колективом (*креативно-регулятивний* компонент).

Критерієм адаптаційно-особистісного компонента у структурі підготовки керівника вокального ансамблю визначено *міру особистісної вмотивованості в набутті якісної вокальної підготовки*, що характеризується наступними показниками: *наявністю особистісної готовності до роботи з вокальними ансамблями; здатністю до фахового самовизначення у пошуках власного стилю художньо-творчої діяльності.*

Критерієм компетентнісно-операційного компонента підготовки керівника вокального ансамблю в системі вищої музично-педагогічної освіти визначено *ступінь фахової ерудованості у сфері вокального мистецтва*, показниками якого є: *рівень систематизованості знань щодо методики роботи з вокальними ансамблями; володіння репертуарним тезаурусом вокальних творів.*

Критерієм емоційно-рефлексивного компонента підготовки керівника вокального ансамблю визначено *міру усвідомленості потреби керівництва вокальними ансамблями*, що вимірюється за наступними показниками: *вільне володіння виконавськими вокальними навичками; ступінь сформованості комунікативних умінь у роботі з вокальним ансамблем.*

Критерієм креативно-регулятивного компонента визначено *ступінь прояву творчої ініціативності студентів у роботі з вокальними ансамблями, що дало підстави визначити основні його показники, а саме: здатність до саморегуляції виконавської вокально-хорової діяльності; прояв творчої оригінальності у моделюванні художнього образу й театралізації вокальних творів.*

Основними принципами підготовки майбутніх учителів музики до керівництва вокальними ансамблями визначено: *принцип активності*, що передбачає спонукання студентів до активно-свідомого самостійного навчання; *принцип емоційності*, що орієнтує на досягнення емоційної виповненості процесу навчання; *принцип художньо-творчої спрямованості*, що означає постійне залучення майбутніх учителів до творчого самовираження у навчальному процесі.

Аналіз наукової літератури з питань професійної підготовки майбутнього вчителя музики, а також практики мистецького навчання у ВНЗ України показав, що значний потенціал для практичної підготовки майбутнього вчителя музики до продуктивної роботи з школярами містить ефективне вокально-ансамблеве навчання студентів інститутів мистецтв педагогічних університетів.

Розроблені в процесі дослідження педагогічні умови підготовки майбутніх учителів музики до керівництва вокальними ансамблями включають: *створення атмосфери психологічного комфорту навчання* (на основі врахування особливостей адаптації студентів до засвоєння нових умінь вокально-хорової підготовки); *стимулювання і постійної підтримки пізнавального інтересу студентів до роботи з вокальними ансамблями* (на основі використання сучасних мультимедійних технологій); *оптимізації міжсуб'єктної взаємодії викладачів і студентів* (на основі широкого впровадження партнерських стосунків у професіоналізацію підготовки студентів як керівників вокальних ансамблів); *забезпечення взаємозв'язку теорії та практики навчання* (у всіх різновидах вокально-хорової підготовки студентів); *активізації ініціативності майбутніх учителів музики* (на основі підтримки самостійних підходів студентів до освоєння вокально-хорових дисциплін); *широке впровадження ситуацій успіху в навчальний процес* (з метою актуалізації і розвитку лідерських якостей студентів).

Методична *модель* підготовки майбутніх учителів музики до керівництва вокальними ансамблями включає: мету дослідження, наукові підходи (системний, аксіологічний, особистісний, гедоністичний, творчий); основні функції (системно-цілісну, організаційну, комунікативну, діагностичну, проєктивну); принципи (*активності*, що передбачає спонукання студентів до активно-свідомого самостійного навчання; *емоційності*, що орієнтує на досягнення емоційної виповненості процесу навчання; *художньо-творчої спрямованості*, що означає постійне залучення майбутніх учителів до творчого самовираження у навчальному процесі; структуру означеного феномена (адаптаційно-особистісний, компетентнісно-операційний, емоційно-рефлексивний, креативно-регулятивний компоненти); педагогічні умови

(створення атмосфери психологічного комфорту навчання; стимулювання і постійної підтримки пізнавального інтересу студентів до роботи з вокальними ансамблями; оптимізації міжсуб'єктної взаємодії викладачів і студентів; забезпечення взаємозв'язку теорії та практики навчання; активізації ініціативності майбутніх учителів музики; широке впровадження ситуацій успіху в навчальний процес). Очікуваним результатом визначено сформованість підготовленості майбутніх учителів музики до керівництва вокальними ансамблями.

У **третьому** розділі дисертації «Дослідно-експериментальна перевірка методичної готовності майбутніх учителів музики до керівництва вокальними ансамблями» - експериментально перевірено ефективність авторської методики підготовки студентів до керівництва вокальними ансамблями.

Експериментальне дослідження проводилось на базі НПУ імені М. Драгоманова, Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського. Об'єктом дослідження були 245 осіб - студенти II – IV курсів музично-педагогічного відділення факультетів мистецтв. Дослідження передбачало три етапи - констатувальний, формувальний і контрольний експерименти. У результаті констатувального експерименту виявлено три рівні підготовленості студентів до керівництва вокальним ансамблем – низький, середній, високий.

Низький рівень розглядається нами як «нестабільний». Студенти відзначаються заниженим інтересом до вокально-педагогічної діяльності з вокальним ансамблем, оскільки вони не розуміли сутності репетиційної роботи з учнями над вокальним твором. Їх байдуже ставлення до процесу пошуку власного стилю художньо-творчої діяльності під час фахового навчання у вищому навчальному педагогічному закладі позначалось виявленням лише спроможності до досягнення типових аспектів вокально-педагогічної діяльності керівника вокального ансамблю. У цих студентів був зафіксований низький рівень знань щодо методики роботи з вокальним ансамблем, а також спостерігається відсутність особистісно значимого сенсу вокально-педагогічної діяльності. Майбутні керівники вокального ансамблю виявили обмеженість репертуарного тезаурусу вокальних творів. Спостерігається недосконале володіння вокальними навичками поряд із відсутністю навичок голосового самоаналізу та регуляції емоційного стану під час художнього виконання вокального твору. Взаємодіючи з іншими суб'єктами навчального процесу в позанавчальний час, студенти виявляли неспроможність до взаємодії під час навчальної діяльності. У студентів, які належали до низького рівня методичної підготовленості до керівництва вокальним ансамблем, виявлено нерозвинуту здатність до саморегуляції виконавсько-хорової діяльності. Також дані студенти виявляли скутість під час творчої навчальної діяльності над вокальним твором, а також нездатність до моделювання художнього образу та здійснення театралізації хорового твору.

Середній рівень - «репродуктивний» характеризується недостатньо чітким усвідомленням студентів можливостей керівника вокального ансамблю

під час вокально-педагогічної роботи з учнями. Визначено технічний характер застосування студентами вокальних навичок. На цьому рівні методичної готовності до керівництва вокальним ансамблем, студенти виявляють активність під час виконання творчих навчальних завдань, але неспроможні до самостійного отримання навчального результату під час художньо-творчого пошуку. Студенти виявляють обізнаність щодо жанрів і стилів вокальної музики, зацікавленість процесом вивчення вокальних творів, однак вони ще не готові до здійснення проектування майбутньої фахової діяльності. У студентів даного рівня був зафіксований достатній рівень знань щодо методики роботи з вокальним ансамблем, а також спостерігається відсутність особистісно значимого сенсу вокально-педагогічної діяльності. Поряд із вивченими музичними творами під час навчальної діяльності у вищому навчальному педагогічному закладі, майбутні керівники вокального ансамблю виявили обмежену кількість вокальних творів вивчених самостійно. Достатнє володіння студентами вокальними навичками уможливило виконання навчальних творчих завдань на достатньому рівні. Однак відсутність навички регуляції емоційного стану під час художнього виконання вокального твору позначилась у виявленні студентами даного рівня скутості та неспроможності виконання визначених художньо-виконавських завдань. Взаємодіючи з іншими суб'єктами навчального процесу під час навчальної діяльності студенти демонстрували свою здатність до об'єднання в парах, та у малі групи. Залучення студентів до театралізації музичних творів викликало зацікавленість цим творчим процесом, у якому вони демонстрували свідоме розуміння сутності музичного твору, та виявляли характерні особливості художнього образу під час співу.

Високий рівень ми визначаємо як «перманентний». Студенти відзначаються стійкою потребою власної самореалізації у вокально-педагогічній діяльності. Визначено, що набутий майбутніми вчителями музики інформаційно-пізнавальний матеріал сприяє здатності студентів даного рівня до здійснення операційних процесів образного мислення. У прагненні до самовдосконалення під час фахового розвитку, студенти висловлювали бажання вивчати нові вокальні твори для учнів різного шкільного віку. Під час навчальної роботи з даними, студенти демонстрували гнучкість та оригінальність мислення, прагнення висувати гіпотези та продукувати ідеї. У цих студентів був зафіксований високий рівень знань щодо методики роботи з вокальним ансамблем, так досліджуючи певну проблему з різних сторін, студенти виявляли вміння варіативно використовувати глибокі музичні та мистецькі знання. У студентів, які належали до високого рівня методичної підготовленості до керівництва вокальним ансамблем, виявлено розвинуту здатність до саморегуляції виконавсько-хорової діяльності. Володіння студентами репертуарним тезаурусом вокальних творів сприяло здійсненню ними швидкого самостійного пошуку музичного матеріалу для виконання творчих завдань. Вільне володіння вокальними навичками, поряд із використанням навичок артистизму під час художнього виконання вокального

твору уможливило виявлення студентами даного рівня творчої оригінальності в роботі над інтерпретацією вокального твору.

Результати констатувального експерименту виявили недостатність розуміння студентами професійних якостей, якими повинен володіти керівник вокального ансамблю, недостатню орієнтацію щодо процесу організації вокальної роботи з учасниками вокального ансамблю. Аналіз експериментальних даних засвідчив, що студенти при усвідомленні важливості застосування ефективних педагогічних методів вокального навчання учнів загальноосвітніх шкіл, залишаються малоосвідченими щодо їх сутності. Так, на етапі констатувального експерименту нами було виявлено, що сучасна музично-педагогічна освіта ще не забезпечує належних умов для вирішення поставлених завдань. Здійснений нами науково-педагогічний пошук на теоретичному рівні дозволив виокремити й обґрунтувати необхідність і важливість внесення змін до системи вищих педагогічних навчальних закладів України та Китаю, з метою удосконалення підготовки майбутніх керівників вокального ансамблю до фахової діяльності з учнями загальноосвітніх шкіл. Це зумовило необхідність розробки, впровадження та апробації запропонованої експериментальної методики.

Методика формування підготовленості студентів до керівництва вокальним ансамблем має здійснюватись за визначеними етапами: *спонукально-інформаційному, стратегічно-орієнтаційному, інтегративно-прогресивному*.

Мета **першого** етапу – *спонукально-інформаційного* – створення та закріплення позитивної вмотивованості студентів до набуття фахових знань, умінь, точного визначення стратегічної готовності до практичної діяльності. Впровадження здійснювалось у межах практичних занять із дисципліни «Постановка голосу», та сприяло: ознайомленню студентів з етапами адаптації керівника вокального ансамблю до умов фахової діяльності, та формуванню навичок пристосовуватись до певної соціальної групи; спрямуванню студентів до якісного здійснення навчальної діяльності під час вокально-методичної підготовки; стимулювання студентів до активної участі у навчальному спілкуванні для формування культури спілкування спрямованого на досягнення поставлених завдань щодо музично-естетичного розвитку учнів; виробленню власних прийомів здійснення пошуку щодо власного стилю керівництва вокальним ансамблем із урахуванням їх особистих мистецьких інтересів; вихованню усвідомленого ставлення студентів до ролі активних вокально-педагогічних дій у художньо-творчій діяльності. Методи: домінантного вербального пояснення, інформаційного діалогу, ділової гри, створення проблемних ситуацій, метод проектів.

Другий етап – *стратегічно-орієнтаційний* є логічним продовженням першого етапу, і був спрямований на формування у студентів фахових знань і вмінь, ускладнюються вимоги до інтелектуальної, і до процесуальної складових компонентів готовності майбутніх учителів музики – керівників вокальних ансамблів до вокально-педагогічної діяльності. Стратегічно-орієнтаційний етап мав на меті поглиблення фахових знань студентів, розширення їх мистецької

ерудиції, формування здатності майбутніх учителів музики сприймати вокальне звучання та аналізувати його, а також забезпечити набуття ними виконавського досвіду. На цьому етапі відбувався цілеспрямований розвиток майбутніх фахівців щодо ерудованості у сфері вокального мистецтва. Визначальною особливістю даного етапу стало впровадження спецкурсу «Методика роботи з вокальним ансамблем», програма якого передбачає будову за тематичним принципом охоплюючи досить широке коло питань щодо керівництва вокальним ансамблем та вокального розвитку співаків вокальних ансамблів. Методи: ланцюгового планування методичної роботи з вокальним ансамблем, моделювання складних ситуацій репетиційної роботи, рольові ігри, метод асоціацій, «дерево рішень», ескізного опрацювання вокальних творів, емоційного висловлювання, полілогічного співу, збагачення комунікативних умінь.

Проведення **третього** етапу – *інтегративно-прогресивного* забезпечувало формування у майбутніх учителів музики – керівників вокальних ансамблів здатності до саморегуляції виконавської вокально-хорової діяльності та моделювання художнього образу й театралізації хорових творів. Мета – виведення студентів на такий рівень якості методичної підготовленості, що дозволить їм якісно здійснювати вокально-педагогічну роботу з учнями, та застосовувати сучасні педагогічні технології та сучасні інформаційні засоби. Методи: врівноваження психологічного стану під час виконавської вокально-ансамблевої роботи, коментованої диригентської дії, театралізації шкільної пісні, використання творчої лабораторії, акторського втілення художньо-музичного образу. Впровадження методики третього етапу експерименту здійснювалось за допомогою впровадження розробленої нами системи методів виміру емоційного стану реципієнтів, врівноваження психологічного стану під час виконавської діяльності, тощо.

Проведена експериментальна робота дозволила засвідчити, що на ефективність процесу формування підготовленості майбутніх учителів музики до керівництва вокальним ансамблем впливає: прогнозування фахового розвитку майбутніх керівників вокальних ансамблів з подальшим їх націленням на вирішення навчальних проблем, спонукання студентів до прояву вольових зусиль під час навчальної роботи над музичним твором, створення умов для набуття студентами вміння корегувати вокальне звучання на підґрунті музично-теоретичного аналізу музичного твору, доповнення змісту навчальних занять із циклу диригентсько-хорових дисциплін більш глибоким ознайомленням студентів із хоровим аранжуванням та здійсненням перекладу дитячих пісень для дитячого вокального ансамблю згідно визначеній кількості учнів і їх віковим особливостям співацького голосу, спрямування студентів до творчої роботи з вокально-хоровими творами, тощо. Сукупність методів інтегративно-прогресивного етапу було підпорядковано розвитку творчо-музичних здібностей студентів порівняно з націлюванням їх до прояву творчої ініціативи під час навчальної роботи над музичним твором.

Проведення статистичної обробки кількісних показників дослідно-

експериментальної роботи відбувалось за методом обчислення середнього арифметичного значення за кожним розробленим нами рівнем.

Критерій χ^2 використовується в двох варіантах:

– як розрахунок узгодженості емпіричного розподілу та очікуваного теоретичного; в такому випадку перевіряється гіпотеза H_0 про відсутність різниці між теоретичним та емпіричним розподілом;

– як розрахунок однорідності двох незалежних експериментальних вибірок; в тому випадку якщо перевіряється гіпотеза H_0 про відсутність різниці між двома емпіричними (експериментальними) розподілами.

Критерій побудовано таким чином, що при повному збігу експериментального та теоретичного (або двох експериментальних) розподілів величини $\chi^2=0$ та чим більше розбіжність між розподілами, що зіставляються, тим більша величина емпіричного значення χ^2 .

Основна формула за якою відбувається розрахунок наступна:

$$\chi_{\text{эм}}^2 = \sum_{i=1}^k \frac{(f_{\text{э}} - f_m)^2}{f_m},$$

де, $f_{\text{э}}$ – емпірична частота, f_m – теоретична частота, k – кількість розрядів ознак.

Розрахункова формула критерію для порівняння двох емпіричних розподілів в залежності від виду представлених даних може мати наступний вигляд:

$$\chi_{\text{эм}}^2 = \frac{1}{N \cdot M} \sum_{i=1}^k \frac{(N \cdot x_i - M \cdot y_i)^2}{x_i + y_i},$$

де N та M – відповідна кількість елементів в першій та другій вибірках. Ці числа можуть співпадати, а можуть бути різними.

Для критерію оцінка рівнів значущості визначається за числом ступенів свободи, яке позначається грецькою літерою ν і розраховується за формулою: $\nu = k - c - 1$, де k – число елементів у вибірці, c – кількість накладених незалежних умов.

У нашому дослідженні вибірки випадкові і незалежні. Шкалою вимірювань є шкала з $C=7$ категоріями (1-34, 35-39, 40-67, 68-74, 75-81, 82-89, 90-100), накладено дві незалежні умови. Отже, кількість ступенів свободи $\nu = C - 1 = 6$.

Нульова гіпотеза H_0 : ймовірність попадання студентів контрольної ($n_1=120$) та експериментальної вибірки ($n_2=125$) в кожен з i ($i=0, 1, \dots, 6$) категорій однакова, тобто $H_0: p_{1i}=p_{2i}$ ($i=0, 1, \dots, 6$), де p_{1i} – ймовірність оцінювання рівня підготовки учасників контрольної групи на i балів ($i=0, 1, \dots, 6$) та p_{2i} – ймовірність оцінювання рівня підготовки експериментальної групи на i балів ($i=0, 1, \dots, 6$).

Альтернативна гіпотеза H_1 : $p_{1i} \neq p_{2i}$ хоча б для однієї із C категорій.

Значення χ^2 обчислимо за формулою:

$$\chi_{\text{эмп}}^2 = \frac{1}{N \cdot M} \sum_{i=1}^k \frac{(N \cdot x_i - M \cdot y_i)^2}{x_i + y_i}$$

x_i – кількість учасників контрольної групи, які набрали i балів;

y_i – кількість учасників експериментальної групи, які набрали i балів.

Далі, здійснення порівняння результатів вимірювань показників адаптаційно-особистісного, компетентісно-операційного, емоційно-рефлексивного та творчо-пошукового компонентів методичної готовності майбутніх учителів музики до керівництва вокальними ансамблями, які входили до експериментальної групи уможливило виявлення значної динаміки позитивних змін за всіма рівнями. Високий рівень спрямованості студентів до набуття студентами якісних фахових знань, умінь і навичок під час вивчення циклу диригентсько-хорових дисциплін зріс від 10,4 % до 20,8 %. Динаміка середнього рівня значно зросла на 23,2 % і показники склали 51,2 %. Позитивний характер динаміки низького рівня був виражений суттєвим підвищенням із 61,6 % на початку експерименту, до 26,4 % - після формувального експерименту [табл. 3.1].

Таблиця 1

Порівняння динаміки сформованості підготовленості майбутніх учителів музики до керівництва вокальними ансамблями в КГ та ЕГ на підсумковому етапі експеримента

Рівні	Констатувальний зріз		Контрольний Зріз				Підсумковий Зріз			
	Студ. (225)		КГ (120)		ЕГ (125)		КГ (120)		ЕГ (125)	
	ст.	%	ст.	%	ст.	%	ст.	%	ст.	%
Низький	151	61,6	73	60,8	38	30,4	65	53,95	33	26,4
Середній	69	28	32	26,6	51	40,8	37	30,71	64	51,2
Високий	26	10,4	15	12,5	36	28,8	14	11,6	26	20,8

З таблиці значень χ^2 для рівня значущості $\alpha=0,05$ і кількості ступенів свободи $\nu=C-2-1=4$ визначаємо критичне значення статистики χ^2 .

Здійснення порівняльного аналізу дослідження уможливило виявлення позитивної динаміки сформованості рівнів готовності студентів експериментальної групи, що підтверджує доцільність впровадження моделі формування готовності майбутніх учителів музики до керівництва вокальним ансамблем у процесі вивчення диригентсько-хорових дисциплін, а також свідчить про ефективність розробленої нами методики. За допомогою засобів статистичних методів опрацювання даних було здійснено перевірку результативності введення поетапної методики формування готовності майбутніх учителів музики до керівництва вокальним ансамблем, та доведено її ефективність. Таким чином, отримані результати експериментальної роботи надають підстави наголошувати на доцільності використання у навчальному процесі студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів розробленої методики цілеспрямованого формування їх готовності до керівництва вокальними ансамблями.

ВИСНОВКИ

У дисертації наведено теоретичне узагальнення та нове вирішення проблеми підготовки майбутніх учителів музики до керівництва вокальними ансамблями, що знайшло відображення в теоретико-методичному обґрунтуванні та визначенні специфіки означеного феномена, розробці й експериментальній перевірці поетапної методики. Проведене дослідження та виконання всіх поставлених завдань дали підстави зробити такі висновки:

1. На основі аналізу наукової літератури та практики музичного навчання і виховання школярів України і Китаю визначено, що сучасний вчитель музики повинен уміти працювати з усіма різновидами учнівських вокально-хорових колективів (ансамблів) на високому професійному рівні, бути готовим до постійного самовдосконалення, враховуючи тенденції розвитку світової вокально-хорової культури. Вокально-методична підготовка майбутніх учителів музики реалізується в умовах освітнього процесу у вищому навчальному педагогічному закладі мистецької освіти, спрямована на набуття особистістю навчального досвіду та співацьких і диригентсько-хорових компетенцій. Виокремлено особливості підготовки майбутніх учителів музики до роботи з вокальними ансамблями у Китаї.

2. Обґрунтовано характерні ознаки підготовки майбутніх учителів музики до керівництва вокальними ансамблями, що базується на системному, аксіологічному, особистісному, гедоністичному, творчому підходах. Узагальнено досвід підготовки майбутніх учителів музики до роботи з вокальними ансамблями школярів України і Китаю, визначено основні функції співацького навчання, а саме: системно-цілісну, організаційну, комунікативну, діагностичну, проєктивну. Провідним видом роботи вчителя музики - керівника вокального ансамблю є навчально-методична діяльність, завдяки чому стає можливим реалізація методичної системи навчання учнів співу в ансамблі у таких різновидах, як: організація сприйняття музичного твору; залучення до

виконання вокально-технічних вправ; репетиційна робота над інтонаційними і технічними труднощами в музичному творі; вокальне опрацювання художньо-образного виконання музичного твору, тощо.

3. Розроблено компонентну структуру готовності керівника вокального ансамблю, що передбачає наявність потреби в реалізації себе як керівника вокального колективу та спрямованість до адаптації в нових умовах оволодіння вміннями керівництва вокальним ансамблем (*адаптаційно-особистісний* компонент), володіння музично-мистецькою ерудованістю й певною системою методичних знань щодо керівництва вокальним ансамблем (*компетентнісно-операційний* компонент), здатність до самоаналізу комунікативних дій у керівництві шкільним вокальним колективом, (*емоційно-рефлексивний* компонент), творчу активність, що виявляється на усіх стадіях роботи з учнівським колективом (*креативно-регулятивний* компонент). Розроблено критерії та показники готовності керівника вокального ансамблю до практичної діяльності з учнями.

Проведене діагностування стану підготовки майбутніх учителів музики до керівництва вокальними ансамблями дозволило виокремити рівні сформованості означеного феномена, а саме: високий (перманентний), середній (репродуктивний) та низький (нестабільний).

4. Основними принципами підготовки майбутніх учителів музики до керівництва вокальними ансамблями визначено: *принцип активності*, що передбачає спонукання студентів до активно-свідомого самостійного навчання; *принцип емоційності*, що орієнтує на досягнення емоційної виповненості процесу навчання; *принцип художньо-творчої спрямованості*, що означає постійне залучення майбутніх учителів до творчого самовираження у навчальному процесі.

Розроблені в процесі дослідження педагогічні умови підготовки майбутніх учителів музики до керівництва вокальними ансамблями включають: *створення атмосфери психологічного комфорту навчання* (на основі врахування особливостей адаптації студентів до засвоєння нових умінь вокально-хорової підготовки); *стимулювання і постійної підтримки пізнавального інтересу студентів до роботи з вокальними ансамблями* (на основі використання сучасних мультимедійних технологій); *оптимізації міжсуб'єктної взаємодії викладачів і студентів* (на основі широкого впровадження партнерських стосунків у професіоналізацію підготовки студентів як керівників вокальних ансамблів); *забезпечення взаємозв'язку теорії та практики навчання* (у всіх різновидах вокально-хорової підготовки студентів); *активізації ініціативності майбутніх учителів музики* (на основі підтримки самостійних підходів студентів у освоєнні вокально-хорових дисциплін); *широке впровадження ситуацій успіху в навчальний процес* (з метою актуалізації і розвитку лідерських якостей студентів).

5. Методична *модель* підготовки майбутніх учителів музики до керівництва вокальними ансамблями включає визначення мети дослідження, наукових підходів (системний, аксіологічний, особистісний, гедоністичний,

творчий); основних функцій керівника вокального ансамблю в школі (системно-цілісна, організаційна, комунікативна, діагностична, проєктивна); принципів та педагогічних умов підготовки майбутніх учителів музики до керівництва вокальними ансамблями. Крім того, у методичній моделі передбачено застосування методів і прийомів означеної підготовки відповідно до таких етапів, як: спонукально-інформаційний, стратегічно-орієнтаційний, інтегративно-прогресивний. Очікуваним результатом визначено готовність майбутніх учителів музики до керівництва вокальними ансамблями.

6. Розроблено поетапну методику формування готовності студентів мистецьких факультетів до керівництва вокальним ансамблем, яка включає етапи: *спонукально-інформаційний, стратегічно-орієнтаційний, інтегративно-прогресивний*. **Перший** етап – *спонукально-інформаційний* – націлено на створення та закріплення позитивної вмотивованості студентів до набуття фахових знань, умінь щодо керівництва вокальним ансамблем і спрямування студентів на точне визначення стратегії розвитку власної готовності до означеного виду діяльності. Завдання цього етапу експериментального дослідження здійснювалось у межах практичних занять із дисципліни «Постановка голосу». Провідні методи: домінантного вербального пояснення, інформаційного діалогу, ділової гри, створення проблемної ситуації, метод проєктів. **Другий** етап – *стратегічно-орієнтаційний* є логічним продовженням першого етапу, і має на меті поглиблення фахових знань студентів, розширення їх мистецької ерудиції, формування здатності майбутніх учителів музики сприймати вокальне звучання та аналізувати його, а також забезпечити набуття ними виконавського досвіду. На цьому етапі відбувався цілеспрямований розвиток майбутніх фахівців щодо ерудованості у сфері вокального мистецтва. Визначальною особливістю даного етапу стало впровадження спецкурсу «Методика роботи з вокальним ансамблем», програма якого передбачає побудову за тематичним принципом, охоплюючи досить широке коло питань щодо керівництва вокальним ансамблем та вокального розвитку співаків вокальних ансамблів. Провідні методи: ланцюгового планування методичної роботи з вокальним ансамблем, моделювання складних ситуацій репетиційної роботи, рольові ігри, метод асоціацій, «дерево рішень», ескізного опрацювання вокальних творів, емоційного висловлювання, полілогічного співу, збагачення комунікативних умінь. Проведення **третього** етапу – *інтегративно-прогресивного* – забезпечує виведення студентів на такий рівень готовності, яка дозволить їм якісно здійснювати вокально-педагогічну роботу з учнями, застосовувати сучасні педагогічні технології та ефективні засоби вокального навчання. Провідні методи: врівноваження психологічного стану під час виконавської вокально-ансамблевої роботи, коментованої диригентської дії, театралізації шкільної пісні, використання творчої лабораторії, акторського втілення художньо-музичного образу.

7. У результаті експериментального дослідження виявлено позитивну динаміку рівнів методичної готовності студентів експериментальної групи, що підтверджує ефективність запропонованої методики підготовки майбутніх

учителів музики до керівництва вокальним ансамблем у процесі вивчення вокальних і диригентсько-хорових дисциплін.

ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ДИСЕРТАЦІЇ ВІДОБРАЖЕНО У ТАКИХ ПУБЛІКАЦІЯХ

1. Ху Маньлі. Вокальне навчання студентів інститутів мистецтв у Китаї /Ху Маньлі //Гуманізація навчально-виховного процесу: зб. наук. праць [за заг. ред. проф. В.Сипченка. – Вип. LXXIII. – Слов'янськ: ДДПУ, 2015. - С. 134-140.

2. Ху Маньлі. Експериментальна перевірка ефективності методики підготовки керівника вокального ансамблю /Ху Маньлі //Педагогіка вищої та середньої школи: зб. наук. праць [гол. ред. З.П. Бакум. – Вип. 48. – Кривий Ріг: КДПУ, 2016. - С. 49-53.

3. Ху Маньлі. Формування готовності майбутнього вчителя музики до керівництва вокальним ансамблем /Ху Маньлі //Гуманізація навчально-виховного процесу: зб. наук. праць. - № 3 (77). –Харків: ТОВ «Видавництво НТМТ», 2016. – С. 66-72.

4. Ху Маньлі. Структурні особливості підготовки студентів факультетів мистецтв до керівництва вокальними ансамблями /Ху Маньлі //Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О.Сухомлинського: педагогічні науки. - № 4 (55). – Миколаїв: МНУ імені В.О. Сухомлинського, 2016. – С. 101-104.

5. Ху Маньлі. Специфіка підготовки майбутніх учителів музики до роботи з вокальними ансамблями /Ху Маньлі //Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. - Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти: зб. наук. праць. – Вип. 21 (26). – К.: НПУ, 2016. – С. 62-66.

6. Ху Манли. Основные принципы подготовки руководителя вокального ансамбля в системе высшего музыкально-педагогического образования /Hu Manli //Valorificarea strategiilor inovative de dezvoltare a invatamantului artistic contemporan [coord. T.Bularga. – Balti: S.n., 2016. – С. 92-97.

7. Ху Маньлі. Педагогічні умови підготовки студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів до керівництва вокальними ансамблями учнів. /ХуМаньлі //Сучасні проблеми виконавської підготовки викладачів мистецьких дисциплін: зб. матеріалів всеукр. науково-практ. конф. – Херсон: ХДУ, 2016. – С. 199-204.

АНОТАЦІЇ

Ху Маньлі. Методика підготовки керівника вокального ансамблю в системі вищої музично-педагогічної освіти України та Китаю. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02. – теорія та методика музичного навчання /Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – Київ, 2017.

У дисертації досліджується проблема формування готовності майбутнього вчителя музики до керівництва вокальними ансамблями учнів. Конкретизовано поняття «готовність до керівництва вокальними ансамблями», розкрито теоретичні та практичні аспекти формування цього феномена. Доведено ефективність формування готовності майбутнього вчителя музики до керівництва вокальними ансамблями учнів за умов впровадження експериментальної методики, яка забезпечує динаміку формування рівнів досліджуваної готовності студентів від низького (нестабільного) до високого (перманентного). Розроблена методика включає наступні етапи: спонукально-інформаційний, стратегічно-орієнтаційний, інтегративно-прогресивний. Узагальнення результатів упровадження експериментальної методики у практику мистецьких ВНЗ України і Китаю дозволило визначити педагогічні умови формування готовності майбутнього вчителя музики до керівництва вокальними ансамблями учнів.

Практичним результатом впровадження розробленої та апробованої методичної моделі формування готовності майбутнього вчителя музики до керівництва вокальними ансамблями передбачено застосування комплексу ефективних методів і прийомів означеної підготовки. Очікуваним результатом визначено готовність майбутніх учителів музики до керівництва вокальними ансамблями, що підтверджується позитивною динамікою зростання всіх структурних компонентів досліджуваного педагогічного явища, що дає підстави підкреслити доцільність та перспективність її застосування для підвищення ефективності фахової підготовки студентів мистецьких факультетів у системі вищої музично-педагогічної освіти.

Ключові слова: майбутні вчителі музики, співацьке навчання, методична модель, готовність до керівництва вокальними ансамблями.

Ху Манли. Методика подготовки руководителя вокального ансамбля в системе высшего музыкально-педагогического образования Украины и Китая. - Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.02. - теория и методика музыкального обучения /Национальный педагогический университет имени М. П. Драгоманова. - Киев, 2017.

В диссертации исследуется проблема формирования готовности будущего учителя музыки к руководству вокальными ансамблями учеников. Конкретизировано понятие «готовность к руководству вокальными ансамблями», раскрыты теоретические и практические аспекты формирования этого феномена. Доказана эффективность формирования готовности будущего учителя музыки к руководству вокальными ансамблями учеников в условиях внедрения экспериментальной методики, которая обеспечивает динамику формирования уровней исследуемой готовности студентов от низкого (нестабильного) до высокого (перманентного). Разработанная методика

включает следующие этапы: побудительно-информационный, стратегически-ориентационной, интегративно-прогрессивный. Обобщение результатов внедрения экспериментальной методики в практику художественных ВУЗ Украины и Китая позволило определить педагогические условия формирования готовности будущего учителя музыки к руководству вокальными ансамблями учеников.

Практическим результатом внедрения разработанной и апробированной методической модели формирования готовности будущего учителя музыки к руководству вокальными ансамблями предусмотрено применение комплекса эффективных методов и приемов обозначенной подготовки. Ожидаемым результатом определено готовность будущих учителей музыки к руководству вокальными ансамблями, что подтверждается положительной динамикой роста всех структурных компонентов исследуемого педагогического явления, что дает основания подчеркнуть целесообразность и перспективность ее применения для повышения эффективности профессиональной подготовки студентов художественных факультетов в системе высшего музыкально-педагогического образования.

Ключевые слова: будущие учителя музыки, певческое обучение, методическая модель, готовность к руководству вокальными ансамблями.

Hu Manli. Methods of preparing the choir leader in higher education and educational musical Ukraine and China. - Manuscript.

Thesis for a candidate s degree by specialty 13.00.02. - theory and methods of music education / National Pedagogical University named after Dragomanov. - Kyiv, 2017.

In the dissertation the problem of formation of readiness of the future teacher of music to a management of vocal ensembles of pupils is investigated. The concept of «readiness to lead vocal ensembles» is concretized, theoretical and practical aspects of the formation of this phenomenon are revealed. The effectiveness of forming the readiness of the future teacher of music to lead vocal ensembles of students is proved in the conditions of introduction of the experimental methodology that ensures the dynamics of the levels of studied readiness of students from low (unstable) to high (permanent). The developed methodology includes the following stages: incentive-informational, strategic-orientational, integrative-progressive. The generalization of the results of the introduction of the experimental methodology into the practice of art universities in Ukraine and China made it possible to determine the pedagogical conditions for forming the readiness of the future music teacher to lead the vocal ensembles of students.

The practical result of the introduction of the developed and approved methodological model of the future teacher's readiness to lead the vocal ensembles provides for the application of a set of effective methods and techniques of designated training. The expected result is the willingness of future music teachers to lead vocal ensembles, which is confirmed by the positive dynamics of growth of all structural components of the studied pedagogical phenomenon, gives grounds to

emphasize the appropriateness and prospects of its application for improving the efficiency of vocational training of art faculty students in the system of higher musical pedagogical education.

Key words: future music teachers, singing training, methodological model, willingness to lead vocal ensembles.